

ความยาวประมาณ ๔๕ กิโลเมตร เพื่อให้การระบายน้ำเป็นไปอย่างคล่องตัว และต้องรื้อถอนย้ายบ้านเรือนที่สร้างรุกล้ำคลองดังกล่าว ต่อมา เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำในคลองดังกล่าว จากอุโมงค์เขื่อนยักษ์พระรามเก้า - รามคำแหง ไปยังประตูระบายน้ำคลองสองสายใต้ เขตสายไหม เพื่อระบายน้ำออกสู่ทะเล โดยจะสร้างเป็นเขื่อน ค.ส.ล. (สมอียดด้านหลัง) รั้วเหล็กกันตก และประตูระบายน้ำ ๑ แห่ง ระยะเวลาก่อสร้าง ๑,๒๖๐ วัน แต่เนื่องจากคลองต่างๆ ดังกล่าว เป็นคลองขุดตามประกาศพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้ามและจัดซื้อที่ดินสำหรับสร้างการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ไม่ได้เป็นคลองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งขณะที่ขุดคลองดังกล่าวกรมชลประทานต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบ จากนั้น กรมชลประทานได้มอบให้กรุงเทพมหานครดูแลคลอง และโดยที่ไม่ได้มีการกำหนดหลักเขตที่แน่นอนว่าคลองมีขอบเขตอยู่ที่ใด จึงเป็นการยากที่จะกำหนดแนวเขตของคลองให้ชัดเจน เพราะหากกำหนดแนวคลองกว้างมากเกินไปก็จะกระทบต่อบ้านเรือนของประชาชนที่ปลูกอาศัยอยู่ใกล้คลอง ต่อมา รัฐบาลมีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านที่บ้านเรือนต้องถูกแนวก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. ดังกล่าว จึงมอบหมายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ซึ่งเคยทำโครงการ “บ้านมั่นคง” ให้จัดทำโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับชาวบ้านที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. แต่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้ดำเนินโครงการด้วยความสมัครใจและความร่วมมือของคนในชุมชน กลับใช้อำนาจรัฐบังคับให้ชาวบ้านในชุมชนรื้อถอนบ้านของตนเองแล้วจัดผังใหม่ เพื่อให้สามารถก่อสร้างบ้านมั่นคงตามนโยบายของรัฐบาลได้ อีกทั้งรัฐไม่ได้สนับสนุนเงินทุนแบบให้เปล่าแก่โครงการดังกล่าว แต่ให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนประสานกับสถาบันการเงินเพื่อให้สินเชื่อแก่ชาวบ้านโดยมีเงื่อนไขการผ่อนชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ส่วนเงินที่รัฐสนับสนุนเป็นค่าสาธารณูปโภคสาธารณูปการหลังคาเรือนละ ๕๐,๐๐๐ ถึง ๘๐,๐๐๐ บาท นั้น ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้รับ อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ก่อสร้างบ้านมั่นคงก็มีคุณภาพต่ำไม่สอดคล้องกับราคาที่หน่วยงานของรัฐกำหนด ชาวบ้านจำนวนมากจึงไม่ประสงค์เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากไม่สามารถชำระเงินกู้ระยะเวลา ๑๕ ถึง ๒๐ ปีได้ แต่ชาวบ้านที่ไม่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงไม่ได้คัดค้านโครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำ และให้ความร่วมมือกับทางราชการโดยวิธีการ “ตัดบ้านคืนคลอง” เพื่อให้กรุงเทพมหานครก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. ต่อไปได้ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับใช้อำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ออกจากคลองลาดพร้าว

/ภายใน...

ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง พร้อมทั้งแจ้งสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งคำสั่งให้รื้อถอนอาคารเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ อุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ถูกฟ้องคดี แต่ยังไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีตามคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และบ้านของผู้ฟ้องคดีไม่ได้อยู่ในคลองลาดพร้าว อีกทั้งพื้นที่บริเวณที่ดินข้างคลองลาดพร้าวเป็นที่ราชพัสดุที่ได้มาจากการเวนคืนตามประกาศกระทรวงพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับสร้างการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเขียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ไม่ใช่ทางสัญจรของประชาชน หรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่อยู่ในอำนาจการควบคุมดูแลของผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่มีอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ออกจากคลองลาดพร้าว นอกจากนี้ การออกคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีก็ไม่เป็นไปตามขั้นตอนวิธีการตามที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ กำหนดไว้ เพราะเจตนารมณ์ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวมุ่งเน้นเฉพาะบ้านเรือนประชาชนที่ปลูกปลูกเข้าไปในคลอง หรือกีดขวางถนนหรือทางสาธารณะเท่านั้น โดยผู้อำนวยการเขต ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องรายงานไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครก่อน และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะต้องไปตรวจสอบสถานที่นั้นๆ ถ้าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตรวจแล้วเห็นว่าสถานที่ซึ่งปลูกสร้างอาคารหรือปลูกปักสิ่งใดๆ ลงเป็นที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยแน่ชัดปราศจากสงสัย ก็ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้นให้รื้อถอนไปให้พื้นที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ก็ให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ ณ อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น เป็นต้น แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนดังกล่าว กลับใช้อำนาจออกคำสั่งมายังผู้ฟ้องคดี โดยมีได้รายงานให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทราบแต่อย่างใด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครก็ได้ลงมาตรวจสอบสถานที่เช่นกัน เพราะหากลงมาตรวจสอบก็จะพบว่าบ้านเรือนของผู้ฟ้องคดีได้ตัดบ้านคั้นคลองไปแล้ว และไม่ได้มีสิ่งปลูกปักใดๆ กีดขวางทางสัญจรทางน้ำ และผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีแล้วว่า มีสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ที่ปลูกปักกีดขวางทางน้ำในคลองลาดพร้าวซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตของผู้ถูกฟ้องคดี เช่น บ้านเอกชนรายอื่นๆ และสมาชิกสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงที่ยังไม่ยอมรื้อถอนบ้านของตนเองออกจากคลอง แต่ผู้ถูกฟ้องคดี

/เพิกเฉย...

เพิกเฉยไม่ออกคำสั่งให้รื้อถอนหรือฟ้องร้องต่อศาล จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจในลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือสร้างภาระให้เกิดขึ้นกับประชาชนมากเกินไปเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบ และยังเป็นการใช้อำนาจที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ฟ้องคดีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓ ที่ได้บัญญัติให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ และห้ามผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจใดๆ ที่จะมากระทบต่อสิทธิในการครอบครองบ้านเรือนอย่างสงบสุขของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวตลอดไป

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยทุกประการ

๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้สมาชิกสหกรณ์บ้านมั่นคงชุมชนในเขตจตุจักรที่ยังไม่รื้อถอนบ้านตนเอง รวมทั้งกำแพงวัดหรือสิ่งปลูกสร้างวัดเทวสุนทร (สุนทรการาม) คลองลาดยาว ส่วนที่รูกล้ำคลองออกไปเสียจากแนวคลองด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า คลองลาดพร้าวเป็นคลองที่ขุดตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๖๗ และเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินซึ่งอยู่ภายใต้ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับการท่อน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากประกาศกระแสพระบรมราชโองการดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าการขุดคลองลาดพร้าวมีพระราชประสงค์รวม ๒ กรณี กล่าวคือ กรณีแรกเพื่อประโยชน์ในการชลประทานเพื่อการเกษตรกรรมแก่ราษฎรทั่วไป และกรณีที่สองเพื่อก่อให้เกิดความสะดวกแก่กิจการสาธารณชนโดยทั่วไป กรณีจึงต้องถือว่าราษฎรได้ใช้คลองลาดพร้าวเพื่อประโยชน์ในการสัญจรทางน้ำด้วย คลองลาดพร้าวจึงมีลักษณะเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะตั้งแต่มีการขุดคลองลาดพร้าวขึ้นแล้ว และถือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิใช่เป็นการขุดขึ้นมาเพื่อใช้ในการชลประทานโดยมีกระทรวงเกษตรราธิการดูแลรักษาที่จะทำให้กลายเป็นที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ทางราชการตามกฎหมาย อันจะถือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๓) อีกทั้ง เมื่อไม่ปรากฏว่าได้มีการถอนสภาพคลองลาดพร้าวที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

/ประเภท...

ประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันไม่ว่าจะโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา ตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คลองลาดพร้าวจึงยังคงเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และแม้ว่าต่อมาจะมี พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ที่ราชพัสดุเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบที่ราชพัสดุกก็ตาม ก็ไม่ทำให้คลองลาดพร้าวที่เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันอยู่ก่อนแล้วเปลี่ยนสภาพ เป็นที่ราชพัสดุ เนื่องจากมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติว่า ที่ราชพัสดุ หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้ (๒) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวน ไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ดังนั้น คลองลาดพร้าวจึงมิได้เป็นที่ราชพัสดุตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ส่วนโครงการก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็ก (ค.ส.ล.) และประตูระบายน้ำ คลองลาดพร้าว นั้น สืบเนื่องจากปัญหาการบุกรุกแนวเขตคลองสาธารณะก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้านและเป็นอุปสรรค ต่อการระบายน้ำ กล่าวคือ คู คลอง และทางระบายน้ำหลัก ถูกชุมชนบุกรุกปลูกสร้างบ้านเรือนรुकล้ำ เข้ามาในริมคลองจำนวนมาก ทำให้การระบายน้ำไม่คล่องตัว และไม่สามารถพัฒนาปรับปรุง เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำใน คู คลองได้ จากปัญหาดังกล่าวและมหาอุทกภัยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ เห็นชอบตามข้อเสนอการ บริหารจัดการสิ่งรูกล้ำลำน้ำสาธารณะของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) โดยให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครร่วมกันดำเนินการตามกฎหมายกับผู้บุกรุก หรือรูกล้ำลำน้ำสาธารณะ ซึ่งในระยะเร่งด่วนได้มีการกำหนดคลองสำคัญที่มีปัญหาการรูกล้ำ จำนวน ๙ คลอง ได้แก่ คลองบางซื่อ คลองบางเขน คลองลาดพร้าวและคลองสอง คลอง เปรมประชากร คลองพระยาราชมณเฑียร คลองสามวา คลองลาดบัวขาว คลองประเวศบุรีรมย์ และคลองพระโขนง โดยกำหนดให้คลองลาดพร้าวและคลองสองเป็นโครงการนำร่องการบริหาร จัดการสิ่งก่อสร้างรูกล้ำลำน้ำสาธารณะ เนื่องจากคลองลาดพร้าวถือเป็นคลองหลักที่มี ความสำคัญทางด้าน การระบายน้ำในเขตกรุงเทพมหานคร โดยคลองลาดพร้าวและคลองสอง มีความกว้างประมาณ ๑๘ ถึง ๘๐ เมตร ความยาวประมาณ ๒๒ กิโลเมตร รับน้ำจากตอนบนของ กรุงเทพมหานคร บริเวณอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี รองรับการระบายน้ำในพื้นที่ ๘ เขต ได้แก่ เขตสายไหม เขตดอนเมือง เขตหลักสี่ เขตบางเขน เขตจตุจักร เขตลาดพร้าว เขตห้วยขวาง และเขตวังทองหลาง เนื่องจากเป็นคลองที่ต่อเชื่อมระหว่างคลองหกวาสายล่าง กับคลองแสนแสบ ซึ่งมีอุโมงค์ยักษ์พระรามเก้า - รามคำแหง ทำให้เป็นคลองที่มีศักยภาพสูง

/หากได้รับ...

หากได้รับการพัฒนา ดังนั้น การก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำ และแก้ไขปัญหาการรุกค้ำแนวเขตคลองสาธารณะ รวมถึงการพัฒนาภูมิทัศน์ริมฝั่งคลองให้สวยงาม ต่อมา คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ มีมติอนุมัติแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระยะเร่งด่วน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ (งบกลาง) จำนวนทั้งหมด ๑,๘๓๘ โครงการ รวมถึงในส่วนของกรุงเทพมหานคร ได้รับพิจารณาให้ดำเนินการโครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว คลองบางบัว คลองถนน คลองสอง และคลองบางซื่อ จากบริเวณเขื่อนเดิมอุโมงค์ยักษ์พระรามเก้า - รามคำแหง ไปทางประตูระบายน้ำคลองสองสายใต้ เพื่อจัดระเบียบและบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรุกค้ำลำน้ำสาธารณะคลองลาดพร้าวและคลองสอง ความยาวประมาณ ๒๔ กิโลเมตร โดยกรุงเทพมหานครได้กำหนดแนวก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว ทั้ง ๔ ช่วง คือ คลองลาดพร้าว คลองบางบัวหรือคลองถนน คลองสอง และคลองบางซื่อ จากบริเวณเขื่อนเดิมอุโมงค์ยักษ์พระรามเก้า - รามคำแหง ไปทางประตูระบายน้ำคลองสองสายใต้โดยมีแนวร่องน้ำและแนวเขตคลอง รวมระยะ ๒๔ กิโลเมตร แบ่งเป็น ๔ ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ ๑ เขตสายไหม จากถนนสายไหม - ถนนพหลโยธิน (ตลาดสะพานใหม่) แนวเขตคลองประมาณ ๘๐ เมตร แนวร่องน้ำประมาณ ๓๕ เมตร ความยาวประมาณ ๓.๗ กิโลเมตร ช่วงที่ ๒ ฝั่งตะวันออกเขตบางเขน และฝั่งตะวันตกเขตดอนเมือง และเขตหลักสี่ จากถนนพหลโยธิน (ตลาดสะพานใหม่) - ถนนพหลโยธิน (กรมทหารราบที่ ๑๑) แนวเขตคลองประมาณ ๘๐ เมตร แนวร่องน้ำประมาณ ๓๘ เมตร ยาวประมาณ ๗ กิโลเมตร ช่วงที่ ๓ ฝั่งตะวันออกเขตลาดพร้าว และฝั่งตะวันตกเขตจตุจักร จากถนนพหลโยธิน (กรมทหารราบที่ ๑๑) - วัดลาดยาว แนวเขตคลองประมาณ ๔๑ ถึง ๕๕ เมตร แนวร่องน้ำประมาณ ๒๘ ถึง ๓๘ เมตร ความยาวประมาณ ๗ กิโลเมตร ช่วงที่ ๔ ฝั่งตะวันออกเขตวังทองหลาง และฝั่งตะวันตกเขตห้วยขวาง จากวัดลาดพร้าว - คลองแสนแสบ แนวเขตคลองประมาณ ๒๕ ถึง ๔๐ เมตร ความยาวประมาณ ๕ กิโลเมตร สำหรับแนวเขตคลองลาดพร้าว นั้น สำนักงานเขตจตุจักร ได้หาแนวเขตคลองโดยตรวจสอบจากระวางแนวเขตที่ดินของเอกชนทุกแปลงที่อยู่ติดกับคลองลาดพร้าว แล้วนำมากำหนดเป็นแนวเขตคลองลาดพร้าว พบว่า แนวเขตคลองลาดพร้าว มีความกว้างประมาณ ๔๕ ถึง ๕๐ เมตร มีร่องน้ำกว้างประมาณ ๓๕ ถึง ๓๘ เมตร ซึ่งจากสำเนาแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศของที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๖๘๘๘๗ เลขที่ดิน ๑๐๘๓๖ จะปรากฏว่าที่ดินดังกล่าวมีด้านทิศตะวันออกจดคลองลาดพร้าว ทั้งนี้ แม้อด้านทิศตะวันออกของที่ดินดังกล่าวจะเป็นส่วนของพื้นดิน แต่ก็ไม่ได้เป็นที่ดินของเอกชนรายใด และถัดจากส่วนของพื้นดินก็เป็นส่วนของลำน้ำคลองลาดพร้าว ซึ่งแนวเขตคลองลาดพร้าวย่อมหมายรวมถึงส่วนที่เป็นคันคลองหรือพื้นดิน ส่วนที่เป็นที่ชายตลิ่งหรือส่วนที่น้ำท่วมถึง และส่วนที่เป็นลำน้ำ

/ประกอบกัน...

ประกอบกัน ผู้ฟ้องคดีไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินที่สร้างบ้านไม่มีเลขที่ ขอยสนนิบาตเทศบาล
แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ประกอบกับแผนผังแสดงที่ตั้งบ้านที่ผู้ฟ้องคดี
แนบมาท้ายคำฟ้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกอยู่ติดกับลำน้ำของคลอง
ลาดพร้าว กรณีจึงปรากฏแน่ชัดว่าบ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าวหรือ
รุกล้ำคลองลาดพร้าวโดยปราศจากข้อสงสัย ผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจ
หน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ แห่งประกาศ
ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
ได้มีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ มอบอำนาจในการ
ดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒
ให้ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่มีการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำ
ลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุกล้ำ
เข้าไปในที่ดังกล่าว ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือ ที่ กท ๖๕๐๓/๖๑๓๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม
๒๕๖๑ ขอความเห็นชอบดำเนินการกับผู้บุกรุกคลองลาดพร้าวในพื้นที่เขตจตุจักร จำนวน ๘ ชุมชน
ซึ่งรวมถึงชุมชนหลังโรงเจที่บ้านของผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ด้วย และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
ได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๕/๘๖๓๘ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เห็นชอบให้ผู้ถูกฟ้องคดี
ดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ได้ ดังนั้น
ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีอำนาจตามข้อ ๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑
มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ และผู้ถูกฟ้องคดี
เห็นว่า บุคคลใดจะอ้างหลักความเสมอภาคเพื่อเรียกร้องให้ปฏิบัติต่อตนเป็นอย่างเดียวกัน นั้น
ย่อมทำได้เฉพาะกรณีที่คุณคนนั้นมีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วแต่ไม่ได้รับสิทธินั้น
เมื่อผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างบ้านอยู่ในเขตคลองลาดพร้าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจ
อ้างว่าถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อตนได้ และไม่มีสิทธิหรือความชอบธรรมที่จะเรียกร้อง
ให้ผู้ถูกฟ้องคดีงดเว้นการออกคำสั่งให้รื้อถอนบ้านที่ปลูกสร้างอยู่ในเขตคลองลาดพร้าว
โดยฝ่าฝืนกฎหมาย อันเป็นการเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีสละต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้
ต้องปฏิบัติ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่
อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒
จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยาย
การหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย
พุทธศักราช ๒๔๖๗ มีความตอนหนึ่งว่า “มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี

/ศรีสินทร...

ศรีสุนทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า จำเดิมแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงเกษตรราธิการจัดการท่อน้ำไขน้ำขึ้นในแควป่าสักตอนเหนือตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๘ แล้วนั้น กระทรวงเกษตรราธิการได้จัดการเป็นผลสำเร็จ ล่วงไปตอนหนึ่งแล้ว จึงทรงพระราชดำริห์เห็นว่า ที่ดินในบริเวณทุ่งเชียงรากน้อยและบางเหี้ย ตอนใต้ นั้น ก็มีปริมาณกว้างขวางโตใหญ่ ถ้าแม้ว่าได้ขุดคลองท่อน้ำส่งน้ำให้สปีลงมาได้จาก แควป่าสักแล้ว จะเป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกและสวนก่อกิจการของสาธารณชนทั่วไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการท่อน้ำไขน้ำเขตบริเวณทุ่งทุ่งทั้ง ๒ นี้ ตามแนวเส้นสีแดงในแผนที่ ๒ ฉบับซึ่งอยู่ข้างท้ายประกาศนี้ เพื่อไว้สำหรับจัดซื้อที่ดินทำการ ขุดคลอง ซ่อมคลอง ก่อสร้างทำนบ ประตูน้ำ ทำคันกันน้ำ ทำตลิ่งคันคลอง หรือการอื่นๆ ที่จำเป็นต้องกระทำขึ้นเกี่ยวกับการระบายน้ำเชียงรากน้อยและบางเหี้ย ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้ ๑ ... ๑๐ คลองที่จะขุดใหม่ ท้องที่อำเภอบางเขน อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่แยกคลอง ๒ กับคลองหกวาสายล่าง ไปทางทิศใต้ถึงที่ติดต่อกับคลองถนนหรือคลองวังบัว ไปตามลำคลองวังบัว หรือคลองลาดพร้าวไปทางที่สุดแห่งทิศใต้ ไปตามลำคลองลาดพร้าวหรือวังบัว ถึงแยกคลองแสนแสบ ท้องที่อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร แล้วไปตามลำคลองแสนแสบถึงแยกคลองตัน อำเภอพระโขนง จังหวัดพระประแดง ไปตามลำคลองตันทางทิศใต้หลุคลองพระโขนง แล้วไปตามลำคลองพระโขนง ทางทิศตะวันตกถึงแยกฝั่งซ้ายแห่งแม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา) ๑๑ ตามคลองบางเขน ท้องที่อำเภอบางเขน อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร กับอำเภอนนทบุรี (อำเภอเมือง) จังหวัดนนทบุรี แยกจากคลองวัวไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงที่เชื่อมกับฝั่งซ้าย แม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา) ๑๒ ตามลำคลองบางซื่อ ท้องที่อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่แยกคลองลาดพร้าวหรือคลองวังบัว ไปทางทิศตะวันตกถึงแยกคลอง เปรมประชากร กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา) ๑๓ ตามลำคลองสามเสน แยกจากคลองลาดพร้าว ท้องที่อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ไปทางทิศตะวันตกถึงถนนยิงเป้า กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)...”

กรณีจึงรับฟังได้ว่า คลองลาดพร้าวเป็นคลองที่มีมาก่อนการออกประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ดังกล่าว ต่อมาได้มีการขุดขยายคลองลาดพร้าวเพิ่มเติมตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ฉบับนี้เพื่อให้กระทรวงเกษตรราธิการใช้ในการท่อน้ำไขน้ำจากแควป่าสักไปยังที่ดินบริเวณทุ่งเชียงรากน้อย และบางเหี้ย สำหรับใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกและสวนก่อกิจการของสาธารณชนทั่วไป สภาพการใช้ประโยชน์คลองลาดพร้าวจึงเป็นไปเพื่อให้ราษฎรได้ใช้น้ำในการเพาะปลูก รวมถึงใช้ในกิจการของสาธารณชนทั่วไป คลองลาดพร้าวจึงเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา ๑๓๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อไม่ปรากฏว่ามีการถอนสภาพคลองลาดพร้าว โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

/คลองลาดพร้าว...

คลองลาดพร้าวจึงยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าต่อมา กรมธนารักษ์จะได้นำที่ดินบริเวณคลองลาดพร้าวไปขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุตามพระราชบัญญัติ ที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่ก็ตาม ก็ไม่ทำให้ความเป็นที่สาธารณประโยชน์ซึ่งประชาชน ใช้ประโยชน์ร่วมกันของคลองลาดพร้าวเดิมสิ้นสภาพไป คลองลาดพร้าวจึงเป็นทางน้ำอันเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันด้วย เมื่อปรากฏว่ามีการ ปลุกสร้างหรือปลูกปักสิ่งใดลงในแนวเขตคลองลาดพร้าว ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครยอม มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้น ให้รื้อถอนไปให้พ้นคลองลาดพร้าวอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้ตามข้อ ๑ แห่งประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ และเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับมอบ อำนาจจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตามคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ เรื่อง มอบอำนาจให้ข้าราชการปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ที่ให้ ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่มีการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุกกล้าเข้าไป ในที่ดังกล่าว ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการออกไปตรวจสถานที่ ที่มีการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้น และออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้น ให้รื้อถอนไปให้พ้นที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดิน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคาร หรือสิ่งปลูกปักใดๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าวได้

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการ อันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ นั้น เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ แห่งประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ที่จะออกคำสั่งไปยังบุคคลผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ที่ได้กระทำลงในพื้นที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว ที่อยู่ในเขตจตุจักร ให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้นไปให้พ้นจากคลองลาดพร้าวได้ และ ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือ ที่ กท ๖๕๐๓/๖๑๓๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ขอความเห็นชอบ ดำเนินการกับผู้บุกรุกคลองลาดพร้าวในพื้นที่เขตจตุจักร จำนวน ๘ ชุมชน รวมถึงชุมชนหลังโรงเจ ซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านของผู้ฟ้องคดีด้วย และสำนักงานกฎหมายและคดีได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๕/๘๖๓๘ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ถึงปลัดกรุงเทพมหานคร ขอความเห็นชอบดำเนินการกับผู้บุกรุก

/คลองลาดพร้าว...

คลองลาดพร้าวในพื้นที่เขตจตุจักรดังกล่าว และเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ให้ความเห็นชอบตามที่ผู้ถูกฟ้องคดี สำนักงานกฎหมายและคดี และปลัดกรุงเทพมหานคร เสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวให้ผู้ถูกฟ้องคดีจึงออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๕๙๗๘ (ที่ถูกคือ เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕) ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว กรณีจึงเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีที่ว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้รายงานไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทราบและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่ได้ลงตรวจพื้นที่ก่อน จึงไม่อาจรับฟังได้

คดีมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าวเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ตรวจสอบแนวเขตคลองลาดพร้าวจากระวางแนวเขตที่ดินของเอกชนทุกแปลงที่อยู่ติดกับคลองลาดพร้าวแล้วนำมากำหนดเป็นแนวเขตคลองลาดพร้าว โดยแนวเขตคลองลาดพร้าวมีความกว้างประมาณ ๔๕ เมตร ถึง ๕๐ เมตร มีร่องน้ำกว้างประมาณ ๓๕ เมตร ถึง ๓๘ เมตร และปรากฏตามแนวเขตที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๖๘๙๘๗ เลขที่ดิน ๑๐๘๓๖ ตำบลลาดยาว (แขวงบางซื่อฝั่งเหนือ) อำเภอจตุจักร (บางซื่อ) จังหวัดกรุงเทพมหานคร ของบริษัท รัตนะวิชัย จำกัด ซึ่งระบุว่าที่ดินแปลงดังกล่าวทิศตะวันออกจดคลองลาดพร้าว แต่แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศของที่ดินแปลงดังกล่าวด้านทิศตะวันออกปรากฏภาพอาคารสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งรวมถึงบ้านของผู้ฟ้องคดีอยู่ระหว่างที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวกับคลองลาดพร้าว ทั้งนี้ ทิศตะวันออกของที่ดินทั้งสองแปลงนั้นแม้จะเป็นส่วนของพื้นดิน แต่ก็ได้เป็นที่ดินของเอกชนรายใด และถัดจากส่วนของพื้นดินก็เป็นส่วนของลำน้ำคลองลาดพร้าว จึงเชื่อได้ว่า แนวเขตคลองลาดพร้าวมีแนวเขตตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างจริง ซึ่งแนวเขตคลองลาดพร้าวย่อมหมายถึงส่วนที่เป็นคันคลองหรือพื้นดิน ส่วนที่เป็นที่ชายตลิ่งหรือส่วนที่น้ำท่วมถึง และส่วนที่เป็นลำน้ำประกอบกัน เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งบ้านไม่มีเลขที่ ขอยสันนิบาตเทศบาล แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร และไม่มีใบอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารมาแสดงต่อศาล รวมถึงแผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งบ้านของผู้ฟ้องคดีที่แนบมาทำยคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกอยู่ติดกับลำน้ำของคลองลาดพร้าว กรณีจึงรับฟังได้ว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าว หรือรุกล้ำคลองลาดพร้าวอันเป็นทางน้ำที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ

/ให้พ้นจาก...

ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีได้ก่อสร้างอาคารเพื่ออยู่อาศัยและปรับปรุงซ่อมแซม โดยเปิดเผยมาจนถึงปัจจุบันกว่า ๔๐ ปี ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าวอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน แม้ผู้ฟ้องคดีจะครอบครองที่ดินบริเวณดังกล่าวมานานเพียงใด ก็ไม่อาจยึดทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและไม่อาจยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินได้ตามมาตรา ๑๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า มีสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ที่ปลูกปักกีดขวางทางน้ำในคลองลาดพร้าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับไม่ออกคำสั่งรื้อถอนเช่นเดียวกับผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดี นั้น เห็นว่าการที่บุคคลใดจะอ้างว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญที่แตกต่างกันอันจะถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้น ต้องปรากฏว่า บุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะอ้างได้ตามกฎหมาย แต่ไม่ได้รับสิทธินั้น เพราะมีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า อาคารบ้านไม่มีเลขที่ของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าวหรือรูกล้ำคลองลาดพร้าวซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีย่อมไม่อาจอ้างได้ว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารไปให้พ้นจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าวเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดี ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า โครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว มิได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือ EIA ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เห็นว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าวและคลองเปรมประชากรเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกลำน้ำสาธารณะ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ได้กำหนดยกเว้นให้โครงการดังกล่าวไม่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่มีหน้าที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามบทกฎหมายดังกล่าว ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้พิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด นั้น เห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้พิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด คงมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าวได้โดยไม่ต้องรอผล

/การพิจารณา...

การพิจารณาอุทธรณ์เท่านั้น มิได้มีผลทำให้คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยทุกประการด้วย นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ออกจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีจึงมิได้เป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้สมาชิกสหกรณ์บ้านมั่นคง ชุมชนในเขตจตุจักรที่ยังไม่รู้ถอนบ้านรวมทั้งกำแพงวัดหรือสิ่งปลูกสร้างวัดเทวสุนทร (สุนทรการาม) คลองลาดยาว ส่วนที่รูก้ำลำคลองออกไปเสียจากแนวคลองด้วย นั้น เห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนบ้านออกไปให้พ้นจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองลาดพร้าว ซึ่งการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้ฟ้องคดีนั้น ศาลจำต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยสั่งเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดี แต่คำขอของผู้ฟ้องคดีที่ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้ชุมชนที่รูก้ำลำคลองต้องรื้อถอนส่วนที่รูก้ำลำคลองออกไป นั้น แม้ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามคำขอดังกล่าวก็ไม่อาจแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ได้ ส่วนข้ออ้างอื่นของผู้ฟ้องคดีไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า คลองลาดพร้าวมิได้เป็นคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นคลองที่ขุดขึ้นตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับการทدنน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ เพื่อใช้ประโยชน์ในทางราชการของกระทรวงเกษตรราธิการสำหรับเป็นคลองชลประทาน โดยสภาพคลองลาดพร้าวจึงไม่อาจเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าหรือที่ดินซึ่งผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๑) และ (๒) ได้ เมื่อกระทรวงเกษตรราธิการเลิกใช้ประโยชน์จากการทدنน้ำและใช้น้ำสำหรับการชลประทานแล้ว และมีการตราพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ มีผลทำให้คลองลาดพร้าวกลายเป็นที่ราชพัสดุไปโดยปริยายและเป็นกรรมสิทธิ์ของกระทรวงการคลังตั้งแต่วันที่

/๖ มีนาคม...

๖ มีนาคม ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นวันที่กฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบัน โดยกระทรวงเกษตรธิการได้ส่งคืนที่ราชพัสดุดังกล่าวให้กรมธนารักษ์ดูแลรักษาและเก็บหาผลประโยชน์ กรมธนารักษ์จึงเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนในการควบคุม ดูแล และใช้ประโยชน์ หรือดำเนินการใดๆ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดการประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยกรมธนารักษ์ได้อนุญาตให้กรุงเทพมหานครใช้ที่ราชพัสดุซึ่งเป็นคลองชลประทาน ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน ๑๓ คลอง และที่ดินบริเวณห้วงงาน รวมทั้งประตูระบายน้ำ พร้อมอาคารสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ เพื่อดำเนินงานตามโครงการระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม กรุงเทพมหานครตามแนวพระราชดำริ ซึ่งโครงการดังกล่าวจะมีการสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็ก (ค.ส.ล.) และประตูระบายน้ำตลอดความยาวของคลองลาดพร้าวและคลองสองยาวประมาณ ๒๔ กิโลเมตร แต่เนื่องจากคลองลาดพร้าวเป็นพื้นที่ที่ถูกเวนคืนตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการฯ มีการขุดขึ้นเป็นระยะเวลาเกือบร้อยปี ประชาชนที่ไม่มีบ้านเรือนหรือที่ดินอยู่อาศัยจึงได้ก่อสร้างบ้านเรือนบริเวณใกล้คลองหรือริมคลอง และประชาชนใช้ลำคลองเป็นเส้นทางสัญจรเป็นหลัก โดยที่กระทรวงเกษตรธิการหรือกรุงเทพมหานครหรือกรมธนารักษ์ไม่เคยสั่งห้ามก่อสร้างบ้านเรือน และยินยอมออกทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว อันเป็นการยอมรับการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของผู้ฟ้องคดีและประชาชนรายอื่นๆ หากการกระทำของผู้ฟ้องคดีและประชาชนรายอื่นๆ เป็นความผิด การที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ดำเนินการตามกฎหมายย่อมเป็นการละเลยหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดีที่รู้เห็นด้วย แต่ไม่ดำเนินการทางวินัยและทางอาญาแก่ผู้ถูกฟ้องคดี ย่อมมีความผิดเช่นเดียวกันกับผู้ถูกฟ้องคดี เมื่อไม่มีการดำเนินการเอาผิดกับผู้ฟ้องคดีและประชาชนรายอื่นๆ ที่ก่อสร้างบ้านอยู่ในบริเวณใกล้คลองหรือริมคลอง จึงต้องถือว่าเป็นการยกประโยชน์ให้แก่ผู้ฟ้องคดีและประชาชนทุกครัวเรือนที่เข้ามาปลูกสร้างบ้านเรือนตลอดบริเวณใกล้คลองหรือริมคลอง กรุงเทพมหานครหรือผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่มีอำนาจออกคำสั่งให้รื้อถอนบ้านของผู้ฟ้องคดีและประชาชนให้ออกไปจากริมคลอง อีกทั้งเป็นกรณีที่ขาดอายุความแล้ว ประกอบกับคลองลาดพร้าวและที่ดินตลอดแนวคลองลาดพร้าวเป็นอสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ กระทรวงการคลังจึงเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ โดยมอบให้กรมธนารักษ์เป็นผู้มีอำนาจดูแล รักษา และเก็บหาผลประโยชน์จากคลองลาดพร้าวและที่ดินตลอดแนวคลองลาดพร้าว ซึ่งกรมธนารักษ์ได้ให้สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเช่าที่ราชพัสดुरิมคลองลาดพร้าวและคลองต่างๆ การที่

/ศาลปกครอง...

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า คลองลาดพร้าวเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จึงเป็นการวินิจฉัยที่ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อดินซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านของผู้ฟ้องคดีไม่ใช่ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จึงไม่มีอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๓ (๒) และมาตรา ๗๑ ประกอบมาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ เป็นการใช้อำนาจทำลายสถาบันครอบครัวที่อยู่อาศัย สถาบันชุมชนท้องถิ่น และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ฟ้องคดีและสมาชิกในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นหนี้สิน และเอื้อประโยชน์ให้กับสถาบันการเงินของรัฐ

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นและพิพากษาให้เป็นไปตามคำขอท้ายคำฟ้อง

ผู้ถูกฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างอยู่ในแนวเขตคลองลาดพร้าว ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ข้อ ๑ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกคำสั่งไปยังบุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำ ลำคลองที่เป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักดังกล่าวไปให้พ้นจากที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ รวมทั้งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๑๗ ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง (๖) (๑๐) และ (๒๗) แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๖ มอบอำนาจในการดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ให้ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่มีการปลูกสร้างอาคารหรือปลูกปักสิ่งใดๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุกล้ำเข้าไปในที่ตั้งกล่าว ประกอบกับ

/ผู้ถูกฟ้องคดี...

ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือ ที่ กท ๖๕๐๓/๖๑๓๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ขอความเห็นชอบต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินการกับผู้บุกรุกคลองลาดพร้าวในพื้นที่เขตจตุจักร จำนวน ๘ ชุมชน รวมถึงชุมชนหลังโรงเรียนคลองลาดพร้าวที่บ้านผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ด้วย และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๕/๘๖๓๘ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เห็นชอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ได้ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีอำนาจตามข้อ ๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ออกคำสั่งให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งปลูกสร้างบ้านอยู่ในแนวเขตคลองลาดพร้าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้ เมื่อคลองลาดพร้าวเป็นคลองที่ขุดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ หรืออย่างช้าก็เป็นคลองที่ขุดขึ้นตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับสร้างการท่อน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากประกาศกระแสพระบรมราชโองการดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า การขุดคลองลาดพร้าวมีพระราชประสงค์รวม ๒ กรณี กล่าวคือ กรณีแรกเพื่อประโยชน์ในการชลประทานเพื่อการเกษตรกรรมแก่ราษฎรทั่วไป และกรณีที่สองเพื่อก่อให้เกิดความสะดวกแก่กิจการสาธารณชนโดยทั่วไป กรณีจึงต้องถือว่าราษฎรได้ใช้คลองลาดพร้าวเพื่อประโยชน์ในการสัญจรทางน้ำด้วย คลองลาดพร้าวจึงมีลักษณะเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะตั้งแต่มีการขุดคลองลาดพร้าวขึ้นแล้ว จึงถือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิใช่เป็นการขุดขึ้นมาเพื่อถูกใช้เพื่อการชลประทาน โดยมีกระทรวงเกษตรธิการดูแลรักษาที่จะทำให้กลายเป็นที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ทางราชการตามกฎหมาย อันจะถือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อใช้ประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๓) เมื่อไม่ปรากฏว่าได้มีการถอนสภาพคลองลาดพร้าวที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันไม่ว่าจะโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คลองลาดพร้าวจึงยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบที่ราชพัสดุกี่ตาม ก็ไม่ทำให้คลองลาดพร้าวที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันอยู่ก่อนแล้วเปลี่ยนสภาพเป็นที่ราชพัสดุ เนื่องจากมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘

/บัญญัติว่า...

บัญญัติว่า ที่ราชพัสดุ หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้ (๒) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือ สงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ดังนั้น คลองลาดพร้าวจึงมิได้เป็นที่ราชพัสดุตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ คำสั่งหรือถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ของผู้ถูกฟ้องคดีชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี คู่กรณีไม่ได้ยื่นคำแถลง เป็นหนังสือและไม่ได้แจ้งความประสงค์ให้ศาลจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟัง สรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ เป็นหนังสือของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำอุทธรณ์ และคำแก้อุทธรณ์แล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีอาศัยอยู่บ้านไม่มีเลขที่ ซอยสันนิบาตเทศบาล แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในชุมชนหลังโรงเจ ริมคลองลาดพร้าว โดยไม่มี เอกสารสิทธิในที่ดิน ต่อมา คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ ได้มีมติเห็นชอบข้อเสนอบริหารจัดการสิ่งรुकูล้ำน้ำสาธารณะของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) โดยให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครร่วมกัน ดำเนินการตามกฎหมายกับผู้บุกรุกหรือรुकูล้ำน้ำสาธารณะ และให้กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) พิจารณาจัดหา ที่พักอาศัยถาวรให้กับผู้บุกรุก ซึ่งในระยะเร่งด่วนได้มีการกำหนดคลองสำคัญที่มีปัญหาการรुकูล้ำ จำนวน ๙ คลอง ได้แก่ คลองบางซื่อ คลองบางเขน คลองลาดพร้าวและคลองสอง คลอง เปรมประชากร คลองพระยาราชนนตรี คลองสามวา คลองลาดบัวขาว คลองประเวศบุรีรมย์ และคลองพระโขนง หลังจากนั้น คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ได้มีมติอนุมัติโครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระยะเร่งด่วน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ (งบกลาง) จำนวนทั้งหมด ๑,๘๓๘ โครงการ รวมถึงในส่วนของกรุงเทพมหานคร ได้รับพิจารณาให้ดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็ก (ค.ส.ล.) และประตูระบายน้ำ คลองลาดพร้าว คลองบางบัว คลองถนน คลองสอง และคลองบางซื่อ จากบริเวณเขื่อนเดิม อุโมงค์ยักษ์พระรามเก้า - รามคำแหง ไปทางประตูระบายน้ำคลองสองสายใต้ เพื่อจัดระเบียบ และบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรुकูล้ำน้ำสาธารณะคลองลาดพร้าวและคลองสอง ความยาว

/ประมาณ...

ประมาณ ๒๔ กิโลเมตร สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดแนวก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำเป็น ๔ ช่วง คือ คลองลาดพร้าว คลองบางบัวหรือคลองถนน คลองสอง และคลองบางซื่อ โดยเริ่มจากบริเวณเขื่อนเดิมอุโมงค์ยักษ์พระรามเก้า - รามคำแหง ไปทางประตูระบายน้ำคลองสองสายใต้ โดยมีแนวร่องน้ำและแนวเขตคลอง รวมระยะทาง ๒๔ กิโลเมตร แต่เนื่องจากคลองลาดพร้าวเป็นคลองที่ขุดขึ้นเป็นเวลานานแล้วทำให้แนวเขตคลองลาดพร้าวไม่แน่นอนชัดเจน ประกอบกับมีประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเขียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ทำให้คลองลาดพร้าวเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินภายใต้ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ดังกล่าวด้วยสำนักงานเขตจตุจักรได้หาแนวเขตคลองลาดพร้าว โดยการตรวจสอบจากระวางแนวเขตที่ดินของเอกชนทุกแปลงที่อยู่ติดกับคลองลาดพร้าวแล้วนำมากำหนดเป็นแนวเขตคลองลาดพร้าว พบว่า แนวเขตคลองลาดพร้าวมีความกว้างประมาณ ๔๕ ถึง ๕๐ เมตร มีร่องน้ำกว้างประมาณ ๓๕ ถึง ๓๘ เมตร ซึ่งจากสำเนาแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศของที่ดินตามโฉนดที่ดิน เลขที่ ๑๖๘๙๘๗ เลขที่ดิน ๑๐๘๓๖ ปรากฏว่าที่ดินดังกล่าวมีด้านทิศตะวันออกจดคลองลาดพร้าว ซึ่งด้านทิศตะวันออกของที่ดินดังกล่าว แม้จะเป็นส่วนของพื้นดินแต่ก็ไม่ได้เป็นที่ดินของเอกชนรายใด และถัดจากส่วนของพื้นดินก็เป็นส่วนของลำน้ำคลองลาดพร้าว ซึ่งแนวเขตคลองลาดพร้าวย่อมหมายรวมถึงส่วนที่เป็นคันคลองหรือพื้นดิน ส่วนที่เป็นที่ชายตลิ่งหรือส่วนที่น้ำท่วมถึง และส่วนที่เป็นลำน้ำประกอบกัน เมื่อผู้ฟ้องคดีเห็นว่า บ้านไม่มีเลขที่ของผู้ฟ้องคดีอยู่ในแนวเขตที่จะก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. ผู้ถูกฟ้องคดีจึงอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ สั่งให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ออกจากลำคลองลาดพร้าว ผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ และไม่เห็นด้วยจึงมีหนังสือลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ อุทธรณ์คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว แต่ไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ และห้ามผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจใดๆ ที่จะมากระทบต่อสิทธิในการครอบครองบ้านเรือนอย่างสงบสุขของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวตลอดไป ให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติตามต่อสิทธิของผู้ฟ้องคดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยทุกประการ รวมทั้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้สมาชิกสหกรณ์บ้านมั่นคงชุมชนในเขตจตุจักรที่ยังไม่รื้อถอนบ้านตนเอง รวมทั้งกำแพงวัดหรือสิ่งปลูกสร้างวัดเทวสุนทร (สุนทรภิคาราม)

/คลองลาดยาว...

คลองลาดยาว ส่วนที่รูก้ำคลองออกไปเสียจากแนวคลองด้วย ต่อมาศาลปกครองชั้นต้น พิพากษายกฟ้อง ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นฟ้องด้วย จึงอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแล้ว

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี ให้รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการ ทวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเขียงรากน้อยและบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ความว่า “มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า จำเดิมแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงเกษตรธิการจัดสร้างการทดน้ำไขน้ำขึ้น ในแควป่าสักตอนเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๘ แล้วนั้น กระทรวงเกษตรธิการได้จัดการเปนผลสำเร็จ ลุล่วงไปตอนหนึ่งแล้ว จึงทรงพระดำริห์เห็นว่า ที่ดินในบริเวณทุ่งเขียงรากน้อยและบางเหี้ย ตอนใต้นั้น ก็มีปริมาณกว้างขวางโตใหญ่ ถ้าแม้ว่าได้ขุดคลองทดน้ำส่งน้ำให้สืบลงมาได้จาก แควป่าสักแล้ว จะเปนประโยชน์แก่การเพาะปลูกและสวดกแก่กิจการของสาธารณชนทั่วไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการทดน้ำไขน้ำในเขตบริเวณท้องทุ่ง ทั้ง ๒ นี้ ตามแนวเส้นสีแดงในแผนที่ ๒ ฉบับ ซึ่งอยู่ข้างท้ายประกาศนี้ เพื่อไว้สำหรับจัดซื้อที่ดิน ทำการขุดคลอง ซ่อมคลอง ก่อสร้างทำนบ ประตูน้ำ ทำคันกันน้ำ ทำตลิ่งคันคลอง หรือการอื่นๆ ที่จำเป็นต้องกระทำขึ้นเกี่ยวกับการระบายน้ำเขียงรากน้อยและบางเหี้ย ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้ ๑ ... ๑๐ คลองที่จะขุดใหม่ ท้องที่อำเภอบางเขน อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่ แยกคลอง ๒ กับคลองทกวาสายล่าง ไปทางทิศใต้ถึงที่ติดต่อกับคลองถนนหรือคลองวังบัว ไปตามลำคลองวังบัวหรือคลองลาดพร้าวไปทางที่สุดแห่งทิศใต้ ไปตามลำคลองลาดพร้าวหรือ วังบัว ถึงแยกคลองแสนแสบ ท้องที่อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร แล้วไปตามลำคลอง แสนแสบถึงแยกคลองตัน อำเภอพระโขนง จังหวัดพระประแดง ไปตามลำคลองตันทางทิศใต้ หลุดคลองพระโขนง แล้วไปตามลำคลองพระโขนงทางทิศตะวันตกถึงแยกฝั่งซ้ายแห่งแม่น้ำ เจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา) ๑๑...” ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ บัญญัติว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิด ของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น (๑) ... (๒)

/ทรัพย์สิน...

ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ (๓)... พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานครและลูกจ้าง กรุงเทพมหานคร และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร... มาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) ... (๖) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ ... (๑๐) การดูแลรักษาที่สาธารณะ (๑๑)... มาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๙ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการ ที่เป็นสำนักหรือเทียบเท่าสำนัก ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต และข้าราชการ กรุงเทพมหานคร ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และให้มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ข้อ ๑ กำหนดว่า ในกรณีที่ได้มีการปลูกสร้างอาคารหรือปลูกปักสิ่งใดๆ ลงในที่ดินในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุกล้ำเข้าไปในที่ดินดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งจังหวัดซึ่งสถานที่นั้นตั้งอยู่ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดไปตรวจสถานที่นั้นๆ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจแล้วเห็นว่าสถานที่ซึ่งปลูกสร้างอาคารหรือปลูกปักสิ่งใดๆ ลง เป็นที่ดินหรือแม่น้ำลำคลองอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยแน่ชัดปราศจากสงสัย ก็ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักนั้น ให้รื้อถอนไปให้พื้นที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ก็ให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ ณ อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น และเมื่อครบกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่งนั้นแล้ว ยังไม่มีการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นออกไป ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จัดการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นได้ ในการนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขายโดยวิธีที่เห็นสมควรซึ่งทรัพย์สินที่รื้อถอนหรืออยู่ในอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น และให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗ มาใช้บังคับแก่เงินที่ขายทรัพย์สินนั้นได้ โดยอนุโลม และข้อ ๔ กำหนดว่า ประกาศนี้ให้ใช้บังคับในเขตจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี และสำหรับจังหวัดอื่นให้ใช้บังคับเฉพาะในเขตเทศบาล

/เมื่อข้อเท็จจริง...

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ได้มีประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เรื่อง ขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดินสำหรับการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและ บางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗ ความว่า “มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า จำเดิมแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงเกษตรราธิการจัดสร้างการทดน้ำไขน้ำขึ้น ในแนวป่าสักตอนเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๘ แล้วนั้น กระทรวงเกษตรราธิการได้จัดการเปนผลสำเร็จ ล่วงไปตอนหนึ่งแล้ว จึงทรงพระดำริห์เห็นว่า ที่ดินในบริเวณทุ่งเชียงรากน้อยและบางเหี้ย ตอนใต้ นั้น ก็มีปริมาณกว้างขวางโตใหญ่ ถ้าแม้ว่าได้ขุดคลองทดน้ำส่งน้ำให้สปีลงมาได้จาก แนวป่าสักแล้ว จะเปนประโยชน์แก่การเพาะปลูกและสวดกแก่กิจการของสาธารณชนทั่วไป...” โดยลำดับที่ ๑๐ ในประกาศกระแสพระบรมราชโองการดังกล่าว และแผนที่แสดงเขตรทดน้ำ แนบท้ายประกาศกระแสพระบรมราชโองการฯ ปรากฏชื่อคลองลาดพร้าวอยู่ก่อนแล้ว กรณีจึง เชื่อได้ว่า คลองลาดพร้าวเป็นคลองที่ขุดขึ้นตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๖๗ และเป็นคลองที่อยู่ในพื้นที่ กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการทดน้ำไขน้ำตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการดังกล่าว และ เมื่อประกาศกระแสพระบรมราชโองการฯ ได้กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการทดน้ำไขน้ำในพื้นที่ บริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์แก่การเพาะปลูกและสวดก แก่กิจการของสาธารณชนทั่วไป อีกทั้ง คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต่างก็รับกันในเรื่องข้อเท็จจริงว่า คลองลาดพร้าวเคยเป็นทางสัญจรทางน้ำของประชาชนมาก่อน คลองลาดพร้าวจึงเป็นคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เมื่อข้อเท็จจริง จากการตรวจสอบบริเวณแนวเขตที่ดินของเอกชนทุกแปลงที่อยู่ติดกับคลองลาดพร้าวแล้วนำมา กำหนดเป็นแนวเขตคลองลาดพร้าว ปรากฏว่า แนวเขตคลองลาดพร้าวมีความกว้างประมาณ ๔๕ ถึง ๕๐ เมตร มีร่องน้ำกว้างประมาณ ๓๕ ถึง ๓๘ เมตร ซึ่งจากสำเนาแผนที่ภาพถ่าย ทางอากาศของที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๖๘๘๘๗ เลขที่ดิน ๑๐๘๓๖ ปรากฏว่าที่ดินดังกล่าว มีด้านทิศตะวันออกจดคลองลาดพร้าว ซึ่งด้านทิศตะวันออกของที่ดินดังกล่าว แม้จะเป็นส่วนของ พื้นดินแต่ก็ไม่ได้เป็นที่ดินของเอกชนรายใด และถัดจากส่วนของพื้นดินก็เป็นส่วนของลำน้ำ คลองลาดพร้าว กรณีจึงเชื่อว่าแนวเขตคลองลาดพร้าวเป็นไปตามผลการตรวจสอบของ ผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งแนวเขตคลองลาดพร้าวย่อมหมายรวมถึงส่วนที่เป็นคันคลองหรือพื้นดิน ส่วนที่ เป็นที่ชายตลิ่งหรือส่วนที่น้ำท่วมถึงและส่วนที่เป็นลำน้ำประกอบกัน และปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ฟ้องคดีอาศัยอยู่บ้านไม่มีเลขที่ ซอยสันนิบาตเทศบาล แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในชุมชนหลังโรงเจ ริมคลองลาดพร้าว โดยไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดิน ประกอบกับ เมื่อพิจารณารูปถ่ายบ้านของผู้ฟ้องคดีตามเอกสารแนบท้ายคำฟ้อง และแผนที่แสดงตำแหน่ง

/ที่ตั้งบ้าน...

ที่ตั้งบ้านแนบท้ายคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว เห็นได้อย่างชัดเจนว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกอยู่ระหว่างที่ดินของเอกชนที่มีเอกสารสิทธิระบุข้างเคียงติดกับคลองลาดพร้าว กรณีจึงปรากฏแน่ชัดโดยปราศจากข้อสงสัยว่า บ้านของผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าว หรือรุกล้ำคลองลาดพร้าวอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเป็นทางน้ำที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง ในการดำเนินการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางระบายน้ำตลอดจนดูแลรักษาที่สาธารณะตามมาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง (๖) และ (๑๐) และมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ประกอบกับข้อ ๑ และข้อ ๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุกล้ำเข้าไปในที่ตั้งกล่าว ให้รื้อถอนไปให้พื้นที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นได้ เมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒๖๗/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๖ เรื่อง มอบอำนาจให้ข้าราชการปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มอบอำนาจในการดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ให้ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่มีการปลูกสร้างอาคาร หรือปลูกปักสิ่งใดๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุกล้ำเข้าไปในที่ตั้งกล่าว มีอำนาจดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีอำนาจตามมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง (๖) และ (๑๐) และมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ประกอบข้อ ๑ และข้อ ๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ในการออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีอาศัยอยู่บ้านไม่มีเลขที่ ที่ปลูกสร้างลงในแนวเขตคลองลาดพร้าวอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน รื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักดังกล่าวไปให้พ้นจากแนวเขตคลองลาดพร้าวได้ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีตามคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เลขที่ กท ๖๕๐๓/๖๐๑๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า คลองลาดพร้าวเป็นที่ราชพัสดุ ไม่ใช่ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งได้รับ

/มอบอำนาจ...

มอบอำนาจจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จึงไม่มีอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ออกคำสั่งรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกปักใดๆ ให้พ้นจากที่ อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน นั้น ฟังไม่ขึ้น และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้ออ้างของผู้ฟ้องคดี ในประเด็นอื่นต่อไป เพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วย
พิพากษายืน

นายธีรรัฐ อร่ามทวีทอง
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

สัญญา องเทพพา.

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายอนนท์ อติเรกสมบัติ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายพินิจ มั่นสัมฤทธิ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายชาชีวิตน์ ศรีแก้ว
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายประพจน์ คล้ายสุบรรณ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

(Handwritten signature)

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายวุฒิชัย ไทยเจริญ

